

POSTANOWIENIE

23 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 23 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.K.

przeciwko A.S.

o zachowek,

na skutek skargi kasacyjnej M.K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 30 maja 2023 r., I ACa 817/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża powoda M.K. kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi

kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 30 maja 2023 r. (sygn. akt I ACa 817/22) pełnomocnik powoda M.K. wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazując, że jest ona oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi jedynie wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze wynika *prima facie*, bez potrzeby pogłębionej analizy prawnej. Dotyczy to więc uchybień – przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej – o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19). Należy przy tym pamiętać, że – jako nadzwyczajny środek zaskarżenia – skarga kasacyjna nie może opierać się na zarzutach dotyczących ustaleń faktycznych i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna została oparta na obu podstawach przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c., tj. na podstawie naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), w ramach której skarżący powołał naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c., kwestionując ocenę dowodów – w szczególności znaczenie

dowodowe tzw. „zapisek” spadkodawczyni – oraz na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), w której wskazano naruszenie art. 996 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący rozwinął tę samą linię argumentacyjną, podnosząc, że sądy *meriti* błędnie oceniły znaczenie dowodowe „zapisek” spadkodawczyni, że dokument prywatny nie może stanowić samodzielnej podstawy ustaleń faktycznych, a także że błędnie ustalono istnienie darowizn podlegających zaliczeniu na zachówek. Skarżący wskazywał również, że dokument prywatny nie korzysta z domniemania prawdziwości treści i nie może stanowić dowodu samowystarczального. Choć w uzasadnieniu wniosku nie powołano wprost art. 233 § 1 k.p.c., to przedstawiona argumentacja w istocie zmierza do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych, co – wobec zakazu wynikającego z art. 398³ § 3 k.p.c. – nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dotyczy to również zarzutu naruszenia art. 245 k.p.c., który odnosi się wyłącznie do oceny mocy dowodowej dokumentu prywatnego.

Na wstępie analizy w ramach tzw. przedsądu należy podkreślić, że skarga kasacyjna – w zakresie podstaw opartych na naruszeniu prawa procesowego – zmierza wprost do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych, co pozostaje w sprzeczności z art. 398³ § 3 k.p.c. Przepis ten wyraźnie zakazuje opierania skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. – jako odnoszący się bezpośrednio do oceny dowodów – jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15 i z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17). Kontrola kasacyjna nie obejmuje ponownej oceny materiału dowodowego, lecz jedynie legalność tej oceny. Skarżący może powoływać się jedynie na naruszenie przepisów regulujących sposób przeprowadzenia dowodów, wskazując, jaki wpływ uchybienie to miało na wynik sprawy, czego w niniejszej sprawie nie wykazano (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2005 r., I CSK 178/05).

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. – także w powiązaniu z art. 245 k.p.c. – dotyczy wyłącznie oceny dowodów, w szczególności zeszytu z zapiskami spadkodawczyni, który stanowił jeden z kluczowych dowodów w sprawie. Skarżący twierdził, że dokument ten nie mógł stanowić podstawy ustaleń faktycznych, powołując się na charakter dokumentu prywatnego określony w art. 245 k.p.c. Argumentacja ta nie może jednak zostać uwzględniona. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zakaz wynikający z art. 398³ § 3 k.p.c. obejmuje nie tylko przepisy regulujące ocenę dowodów wprost, lecz także te regulacje, które skarżący przywołuje jedynie po to, aby zakwestionować ustalenia faktyczne sądu *meriti*. Dotyczy to również art. 245 k.p.c., jeżeli jego naruszenie skarżący wiąże wyłącznie z oceną wiarygodności i mocy dowodowej dokumentu prywatnego. Uwzględniając powyższe skarżący nie wykazał oczywistego, rażącego i dostrzegalnego *prima facie* naruszenia art. 245 k.p.c.

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 996 § 1 k.c. nie może prowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Ocena prawidłowości zastosowania tego przepisu wymaga bowiem oparcia się na ustaleniach faktycznych dokonanych przez sąd drugiej instancji, które – zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. – wiążą Sąd Najwyższy. Ocena zarzutu naruszenia prawa materialnego jest dokonywana w postępowaniu kasacyjnym na podstawie ustaleń stanowiących podstawę wydania wyroku sądu drugiej instancji zaskarżonego skargą kasacyjną, a nie na podstawie stanu faktycznego, który zdaniem strony skarżącej powinien zostać ustalony w sprawie. Tymczasem skarżący – jak to już wyżej wyjaśniono - usiłuje podważyć te ustalenia, formułując niedopuszczalne w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. zarzuty dotyczące oceny dowodów. W konsekwencji zarzut naruszenia prawa materialnego ma charakter wtórny wobec niedopuszczalnej polemiki z ustaleniami faktycznymi i nie może stanowić podstawy do uznania, że podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa materialnego jest oczywiście zasadny, a skarga kasacyjna przez to oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zatem w uzasadnieniu argumentacji pozwalającej na stwierdzenie, że w sprawie została wykazana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący nie wykazał

bowiem, aby doszło do naruszenia prawa o charakterze oczywistym, jednoznacznym i dostrzegalnym *prima facie*. Uzasadnienie wniosku zmierza w istocie do poddania sprawy ponownej kontroli instancyjnej, obejmującej ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, co nie jest celem postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy co do jej istoty, lecz jedynie skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, służący przede wszystkim ochronie interesu publicznego. Z tych względów skarga kasacyjna nie może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną.

W sprawie nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę z urzędu – w granicach zaskarżenia – zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi, na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., powoda, który przegrał sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[a.ł]